

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Summula Casuum Conscientiæ

In Qva Agitur De Præceptis Ecclesiæ, De Officio Confessarii, Ac De
Censuris

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ Agrippinæ, 1652

Articulus V. De causis excusantibus ab incurso censuræ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41572

num commune, tenentur se conformare legibus propriis loci in quo versantur.

Nonnulli vero eiusmodi discrimen non admittunt, adeoque e contrario modo putant extraneos censura ligari, siue quia eorum aliqui generatim docent, extraneos non teneri per se loquendo, & secluso scandalo, ad leges particulares locorum, in quibus exiguo tempore commorantur siue quia alij etsi putent, extraneos iis legibus probabiliter tueri, quoad vim directiuam, ita vt peccent eas non obseruando, non tamen quoad vim coactiuam, ita vt incurrant censuras eiusmodi peccatis impositas. Quia id expresse decernitur in Cap. à nobis 2. de sententia excommunicationis, & aliunde non videtur consuetudine inductum vt extranei censuris ligentur, sicut vsus obtinet, vt leges ipsas obseruent.

Addi potest faciendum saltem esse, si extraneus peccet contra statutum, aut contra sententiam qua aliquid prohibetur, aut præcipitur sub censura, eum tam ratione delicti, Episcopo illius loci fieri subditum, adeoque ab eo posse citari, quamdiu ibi manet, etsi comparere, aut satisfacere renuat, censura affici.

ARTICVLVS V.

De causis excusantibus ab incursum censura.

QVBIVM est i. de ignorantia. *Respondeo* i. censuram non incurri ab eo qui ignorat inculpabilitate operi malo quod perpetrat, adiunctam esse censuram. Quia cum censura grauis sit poena, æquum non videtur vt ab eo incurratur, qui illam violare non intendit; est o. faciat actum cui adiuncta est. Quod ex eo confirmatur, quia cum ex communi sententia, censura valide ferri non possit, nisi præcedat monitio aliqua, sub comminatione censurae, inde vide-

tur consequens, censura non ligari eos qui illam omnino ignorant.

Vnde collige, excommunicatione lata contra percutientes clericos, non ligari ignorantem, eum quem percutit, esse clericum; aut percussorem clericum, sub pœna excommunicationis prohibitam esse.

Sequitur 2. iam dicta procedere, non modo de ignorantia antecedente, quæ est causa operis, sed etiam de comitante, quæ non est causa illius. Quo fit ut non incurrat excommunicationem, clericum percutiens cum tali ignorantia; etsi habitualiter ita affectus sit, ut æquè percuteret, quamvis sciret esse clericum & excommunicationem ab iis incurri, qui clericum percutiunt.

Ignorantia tamen consequens, seu quæ voluntatè aliquo modo consequitur, non exusat a censura, siue ea sit directè volita, seu affectata, siue tantum indirectè, quo modo crassa, seu supina dici solet. Verùm prior ignorantia minus excusat, quàm posterior. Imò si censura lata sit contra eos, qui tale quid scienser, vel temerario ausu egerint, vel agere præsumpserint, ignorantia crassa omnino excusare videtur.

Dubium est 2. de appellatione. Respondeo quando sententia excommunicationis, vel alterius censura simpliciter est lata, eam non suspendi per simplicem appellationem: at si tantum sit lata sub conditione, interiecta appellatione ante aduentum conditionis, suspendi, etsi postea conditio adueniat.

Porro tunc censura dicitur simpliciter, seu absolute lata, quando aliquis censura ligatur, propter actum sub comminatione censura, ipso facto incurrendæ prohibitum, sub conditione verò, quando superior præcipit subdito, ut faciat aut non faciat aliquid sub pœna excommunicationis, alteriusve censura incurrendæ.

Vnde si lata est excommunicatio contra clericos ludentes, clericus qui ludit est iam de facto excommunicatus.

municatus, adeoque per appellationem superuenientem impedire non potest, quin eiusmodi censuram incurrat. Si vero inferior præcipiat alicui sub pena excommunicationis, vt intra mensem compareat, talis censura per interpositam appellationem suspenditur, dummodo intra mensem appellatio fiat: adeoque non comparens tempore statuto, censuram non incurrit.

Vbi nota 1. ad vitandam censuram, non requiri formalem, seu expressam appellationem, sed virtuales seu tacitam sufficere, vt fit dum quis se submittit protectioni superioris, aut cum iter ad illum arripit, antequam censura innodatus sit.

Nota 2. vt non incurratur censura, requiri vt appellatio siue expressa, siue tacita fiat cum causa sufficiente, & probabili, vel saltem cum bona fide; ita vt appellans probabiliter existimet, sibi causam legitimam appellandi subesse. Vnde etsi interpositam appellationem postea minimè prosequatur, non propterea censuram incurret, cum desertio appellationis legitime inchoata, non efficiat vt vsus iurisdictionis, qui validè per eam fuit impeditus, denuo restauretur.

Nota 3. vt appellatio valeat, requiri vt appellans causam scripto exprimat, & superiori intimet, à cuius sententia prouocat. Quòd si causa apertè friuola est, & nullius momenti, appellatio ei innixa non impedit effectum censuræ, & superior ad quem appellatum est, eiusmodi appellationem admittere non debet.

Nota 4. appellationem non debere fieri per saltum, sed gradatim; quare excommunicatus sub conditione ad Archidiacono, non potest immediatè appellare ad Archiepiscopum, sed tantum ad Episcopum, nisi consuetudine aliter introductum sit. Potest tamen immediatè appellare ad summum Pontificem.

Nota 5. iam dicta non procedere in causa fidei, quia in ea appellatio non admittitur. Nec etiam in causis regularium, quando secundum regulam corrigun-

tur: iis enim à tali correctione appellare non licet.

Dubium est 3. de impotentia. Respondeo impotentiam faciendi quod præcipitur sub censura, ab ea incurrenda, excusare. Quod non tantum verum est de impotentia physica, sed etiam de morali, quando scilicet sine graui incommodo res præcepta fieri nequit. Vt si nequeat quis sine vita discrimine, so uere quod debet: tunc enim præceptum soluendi non obligat, adeoque nec censura ei annexa.

Aduerte tamen 1. eum qui cum adest tempus restituendi, excusatur de presenti ob impotentiam, ne censuram incurrat, eam nihilominus incursum, si factus postea potens non satis aciat. Quia terminus assignatus non est ad finiendam obligationem restituendi, sed ad non amplius differendam restitutionem. Quare si ex causa diu ius differtur, obligatio restituendi semper manet, eique quamprimum satisfieri debet.

Aduerte 2. si creditor terminum solutionis proroget non nisi eo adueniente censuram incurri. Quia cum ad instantiam illius, lata sit censura, negari iure nequit, quin possit illius effectum suspendere, prorogatione termini: quo elapso, debitor non satisfaciens censuram incurrit, ex vi præcedentis sententia, que adhuc viget. Neque ad hoc expectanda est noua sententia iudicis.

Dubium est 4. de metu. Respondeo grauem metum purè & simpliciter illatum, excusare ab incurrenda censura sicut excusat à culpa contra præceptum humanum, cui censura annexa est. Vnde si prohibeatur clericis sub pœna excommunicationis, deferre arma, clericus qui aliquando metu mortis, ea deferret, non incidet in censuram.

Quod si metus inuertiatur in contemptum religionis vel auctoritatis Ecclesiasticæ, multorum est sententia, eiusmodi metum non excusare à censura; quia nõ excusat à mortali, violationem præcepti Ecclesiastici, cui censura adiuncta est, verum hoc non caret

caret difficultate, quia etsi ex graui metu, in cōtem-
ptum Ecclesie incusso, præceptum Ecclesiasticum
violans, peccet mortaliter non tamē quatenus præ-
ceptum illud violat, sed quia facit contra ius diui-
num, & naturale, quo quis tenetur, etiam cum peric-
ulo v. r. bonum commune religionis, & authori-
tatis Ecclesiasticæ tueri. Quare cum censura præce-
pto purè Ecclesiastico adnexa sit, non autem natura-
li aut diuino, hinc plane consequens videtur, viola-
torem præcepti Ecclesiastici, in eo casu, censuram
non incurrere.

Imo iuxta communem sententiam, si homicidio,
vel adulterio censura, ex præcepto Ecclesie, adnexa
sit qui homicidium, vel adulterium ex graui metu
perpetrat, non censetur peccare contra præceptum
Ecclesiasticum, adeoque nec censuram incurrit; et si
peccet contra præceptum naturale, & diuinum quo
homicidium, vel adulterium prohibetur.

ARTICVLVS VI.

*De forma seu ritu ferenda censura, & de valo-
re illius.*

QVBIVM est: an ferens censuram mentem suam
exteriùs exprimere debeat. *Respondeo* 1. ad valo-
rem censuræ requiri, vt intentio superioris eam fe-
rentis exteriùs verbis, aliisue signis sufficienter ex-
primatur; quia aliàs esset subdito ignota, nec pro-
prie violari posset.

Respondeo 2. etiam requiri vt censura exprimatur
in particulari, & non tantum in genere, quia censu-
ra genericè spectata non existit, neque hominem af-
flicere potest. Vnde si quid prohiberetur sub censura
in genere, & non in specie sub excommunicatione,
vel suspensione, &c nihil fieret.

Nota tamen, quando aliquid prohibetur sub excō-
municatione, id non debere intelligi de excōmu-
nicatio-